

רשת הלכה

יצא לאור ע"י בית ההוראה
"שערי הוראה"
נערך ע"י הרב יוסף
אייזנשטיין שליט"א מרבני
בית ההוראה מו"צ ומח"ס
דעת הלכה וש"ע השל"ה
לפי סדר דף היומי בהלכה

"קו הרבנים" מענה 24 שעות ביממה: 0732-122-122

גליון 56 ראש השנה תשפ"ה

דיני ראש השנה ועירוב תבשילים

ימי הסליחות

א. מנהג בני אשכנז, לומר סליחות מיום א' לפני ראש השנה. וכשחל ראש השנה ביום ב' או ג' מקדימין להתחיל בשבוע שלפניו (שו"ע סי' תקפ"א ס"א). ומנהג בני ספרד לומר מתחילת חודש אלול. (שם).

ב. אומרים הסליחות **בציבור**, ואם עומד באמצע פרק סליחה, יפסיק לומר י"ג מדות עם הציבור, וימשיך במקום שהפסיק. (שלמי מועד עמ' כד, שבה"ל ח"ז ס"יב). ואף **יחיד** יכול לומר סליחות, וידלג הי"ג מדות, וכן הבקשות שהם בלשון תרגום כגון מחי ומסי ומרן די בשמיא, לא יאמר בלי מנין. (מ"ב שם סק"ד). וכן אם גמרו כבר הציבור כל הסליחות לא יאמרו. (הליכות שלמה פ"א ד').

ג. **הש"ץ** יתעטף בטלית, ואם הוא קודם אור היום, יקח טלית של חבירו ויכוין שלא לקנותו, ולא יברך עליו. (מ"ב שם סק"ו).

ד. טוב **לעמוד** באמירת הסליחות, ועל כל פנים יעמוד כשאומר א-ל ארץ אפים או א-ל מלך ובי"ג מדות. (מטה אפרים סי' תקפ"א ס"ח) ואמירת וידוי. (מ"ב סי' קלד סק"ד).

ה. אם יש **חתן בסליחות**, או כשאומרים כשכבר יום ויש **ברית**, מדלגים וידוי ונפילת אפים. (עיין פתי"ש סי' תקפ"א, והגהה על אלף המגן סי' תקפ"א ס"ק לח, הכרעת הליכות שלמה פ"א ס"ה). ומקצרים הסליחות. (הליכות שלמה שם). ויש שאין מדלגים כלום, כי הוא חלק מהסליחות. (מבית לוי פ"א סי"ט).

ו. העומד באמצע פסוקי **זמרה** או ברכות ק"ש, אין לו להפסיק לענות י"ג מדות עם הציבור. (שבה"ל ח"ט סי' א).

ערב ראש השנה

א. נוהגים **להתענות** בערב ראש השנה עד חצות. (סי' תקפ"א ס"ב). ואם יש לו קצת חולי יש להקל בזה, ואין צריך התרת נדרים. (מ"ב שם ס"ק יט ושעה"צ ס"ק ל"ג). בסעודת מצוה מותר לאכול. (שו"ע ומ"ב שם).

ב. **נהגו להתייר נדרים** בערב ראש השנה, ולמסור מודעה על ביטול נדרים. (שלי"ה מסי' יומא, מטה אפרים סי' תקפ"א סמ"ט, שע"ת סי' תקפ"א א', ז'). ויש לסמוך ע"ז לענין קבלת דבר מצוה שלא בלשון נדר, או הנהגה טובה שהנהיג ג' פעמים בלא תנאי בלי נדר, שאינו נדר. (שלמת חיים ח"ב סי' לח, הליכות שלמה מועדים א' עמ' שפ).

ג. המתירים יכולים להיות **קרובים** לעושה התרה, וזה לזה. (שו"ע יו"ד סי' רכ"ח ס"ג). ויש להחמיר שיהיו השלשה מתירים **ממולאי זקן**. (רע"א יו"ד שם).

ד. לא נהגו לעשות התרת נדרים לנשים, וסומכות על אמירת כל נדרי ביום כלפור. (הליכות שלמה שם, מבית לוי פ"ב הע' יא).

דיני עירוב תבשילין המצויים

א. יום טוב שחל להיות ערב שבת, יניח **עירוב תבשילין** מערב יו"ט, כדי שיוכל לבשל ולהכין מאכליו מיו"ט לשבת. (שו"ע סי' תקכ"ז ס"א). כי מן התורה מותר לבשל ביום טוב הואיל אם מקלעי לו אורחים, ורבנן אסרו בכל יום טוב, והתירו לכבוד שבת כשהתחיל מערב יו"ט ורק גומר ביו"ט. (שם מ"ב סק"ג). והצריכו להניח עירוב כדי שיהא זכור שבלא זה אסור מיו"ט לחול. (מ"ב ס"ק כה).

כיצד מערבין

ב. יקח לעירוב **כזית תבשיל** שראוי ללפת בו את הפת, כגון בשר או דגים או ביצה, ולכתחילה גם **כביצה פת**. (שם ס"ב-ג, מ"ב ס"ק יא). ולהידור מצוה פת שלם וחתיכת בשר או דג חשובה. (מ"ב סק"ח). ובדיעבד די בתבשיל, ואם אין אופה ביו"ט, לכתחילה די בתבשיל. (מ"ב שם סק"ו).

ג. טוב לכתחילה לבשל התבשיל שמניח לעירוב **בערב יו"ט**, ולא קודם. ובודאי כשר לכתחילה בכל אופן שהניחו לשם עירוב. (ביה"ל סי"ד ד"ה לכתחילה). ומצוה מן המובחר שיעשה התבשיל **בכונה לשם עירוב**, ואם לקח דברים שלא נתבשלו לשם עירוב כשר. (ביה"ל סי"ו ד"ה עדשים).

ד. מותר לעשות עירוב תבשילים בתבשיל קפוא. (שבה"ל ח"ט סי' קכ"א).

זמן הנחתו

א. לכתחילה יניח העירוב **בערב יו"ט** ולא קודם, ובדיעבד סומכין על העירוב אף אם הניחו ב' או ג' ימים קודם יו"ט. (מ"ב ס"ק מד). ואם ירא שישכח יכול להקל ולהניח אף בליל ערב יו"ט. (שבה"ל ח"ט סי' קכ"ד).

ב. אפשר להניח העירוב בערב יו"ט אף **בספק חשיכה**, עד שקיבלו עליהם הציבור יו"ט באמירת ברכו, או עד צאת הכוכבים. (שו"ע שם ס"א, מ"ב סק"ד).

ג. אם נזכר כשהוא בבית הכנסת **שלא הניח עירוב**, ואין לו שם תבשיל להכין עירוב, ולא יספיק לחזור לביתו

להכין עירוב תבשילין, בין אם יחד בביתו תבשיל רק לא
אמר הנוסח, ובין אם לא יחד כלל, יכול בשעת הדחק
לסמוך בדעתו להניח ולומר על מאכל שבביתו, בלי
ברכה. (מנח"י ח"ז סי' לו, שבה"ל ח"ט סי' קכט).

סדר העירוב

א. נוטל **בידו** הפת והתבשיל ומברך על מצות עירוב.
ואומר בדין יהא שרא לן לאפויי, ולבשולי, ולאטמוני,
ולאדלוקי שרגא, ולמעבד כל צרכא מיו"ט לשבת וכו'.
(שו"ע שם סי"ב).

ב. אם **לא אמר** ופירט כל המלאכות, לכתחילה יש
להחמיר, ואם נזכר קודם ליל יו"ט יחזור ויטול העירוב
ויאמר הנוסח. ואם נזכר כבר ביו"ט יסמוך על רב העיר,
ובדיעבד בכל אופן יכול לסמוך על המתירין. (מ"ב שם סי"ק
סג).

ג. מצוה על כל אחד ואחד לערב לעצמו, **ורב העיר מערב**
על כל בני עירו, כדי שישמכו עליו מי ששכח או נאנס או
נאבד עירובו. אבל לא מועיל למי שיכול לערב ולא עירב.
(שו"ע שם סי"ז). או ששכח פעם שניה. (מ"ב סי"ק כב).

אינו מבשל מיו"ט לשבת

א. מי שאינו מבשל או מחמם כלל תבשילים מיו"ט
לשבת, כגון מי שישן בביתו **ואוכל בשבת אצל אחרים**,
יש לו לעשות עירוב תבשילין בלא ברכה, כי י"א שצריך
עירוב להדלקת נרות מיו"ט לשבת. (שו"ע שם סי"ט, כה"ח
סי"ק קיג, מנח"י ח"ז סי' לו).

ב. המנהג הפשוט שבעל הבית מניח עירוב תבשילין
ומוציא בזה את כל בני ביתו, **אף בניו ובנותיו הנשואים**
ואורחיו. (א"א בוטשאטש סי"ק ז). ואם יש להם חדר בפני
עצמם שמדליקים שם נרות, יזכה להם בעל הבית
העירוב תבשילין ויניחם גם בשבילם. (מנח"י ח"ז סי' לו).

ג. מי שכבר עירב לעצמו בתבשיל, ורוצה **אחר כך** עוד
אחד לערב בזה או לזכותו לעוד אחר, ה"ז ספק אם
מועיל ויקח תבשיל אחר. (ביה"ל סי"ז ד"ה מצוה).

עירובו בעיר אחרת

א. צריך שיהא העירוב בערב שבת **בתוך תחום עירו**
שיכול ליטלו. ואם אינו בתחומו אינו מועיל. (מ"ב סי"ק כט).

ב. ולכן הנוסע **מביתו לעיר אחרת** והניח עירובו בביתו
צריך ליטלו עמו. ואם בני ביתו נשארו בביתו יניח שם
עירוב, ויעשה עירוב גם בעיר ששבת שם, בלי ברכה. או
שישאיר בביתו כזית ויטול עמו כזית. ובדיעבד שלא
הניח עירוב בעיר ששבת יכול לסמוך על העירוב
שבביתו. (שבט הלוי ח"ח סי' קכב).

הדלקת נרות לראש השנה

א. **הדלקת הנרות**, מדליקים בליל החג לפני הסעודה,
ומברכים ואח"כ מדליקים. ויש שנהגו להדליק בערב
יו"ט כמו בשבת. (מטה אפרים סי' תרכ"ה סל"ג, ובאלף למטה שם,
מ"ב סי' רס"ג סי"ק כז). ואם חל בשבת מדליקים בערב שבת.

ב. נכון להכין מערב החג **פתילות חדשות לליל ב' וליל**
שבת. (מ"ב סי' תקי"א סי"ק לד). אין להבהב הפתילות ביו"ט.
(שו"ע סי' תקי"ד סי"ט), ואין להדביק הנרות ביו"ט. (מ"ב שם
סי"ק יח).

הפתילות הישנות לכתחילה לא יטלטלם בידיים, רק
ע"י דבר אחר, (ט"ז סי' תקי"א סי"ז), וטיפות השעוה
והדיסקית שבתוך הזכוכית מותר להסירם. (ארחות שבת
פ"ט רח).

ג. **פתיל צף** אסור לנקבו או להפרידו ביו"ט. (שש"כ פ"ג
כד). ולתחוב הפתילה למכסה, טוב לכתחילה להכין
מערב החג, (מבית לוי פרק ק"ב ו), ומותר לתחובם בחג. (שש"כ
שם, מבית לוי שם).

ד. **בליל ב'** מדליקות בליל החג קודם הסעודה. (מטה
אפרים סי' תקצ"ט סי"ט). ותלבש בגד חדש או תניח פרי חדש
ותוכל לברך **שהחיינו**. (מ"ב סי' ת"ר סק"ד). וי"א שאחר כך
בקידוש מותר לה **לענות אמן** על ברכת שהחיינו. (אג"מ
ח"ד סי' קא, מנחת שלמה ח"ב סי' נח ב). וי"א שלא תענה אמן.
(שבט הלוי ח"ג סי' סט. ובשבות יצחק פסח פ"ז ג בשם הגרי"ש אלישיב
שלכתחילה לא תענה).

ליל ראש השנה

א. נוהגים לאכול בליל ראש השנה **מינים לסימן טוב**.
(שו"ע סי' תקפ"ג סי"א). אוכלים המינים אחר ברכת
המוציא. (מג"א שם סק"א, מטה אפרים סי"א).

ב. אוכלים תמר, רמון, תפוח בדבש, קרא, רוביא, כרתי,
סילקא, דגים, וראש. (שו"ע שם סי"א-ב, מ"ב סי"ה).

ג. יש להקדים **לברך על התמר** כסדר שבעת המינים.
(שו"ע סי' רי"א סי"א, כה"ח סי"ק יג -כה), והנוהגים לברך על
התפוח (כמנהג הקדום שלא היה מז' המינים) לא יביא פירות מז'
מינים על השולחן עד אחר הברכה על התפוח, ויכוין
לפטור גם המינים שיביא אחר כך. (כה"ח סי"ק יג, הליכות
שלמה ד"ה כו). יברך בפה"א **על הקרא** שאינו בא מחמת
הסעודה, ויפטור שאר המינים שברכתם בפה"א. (הליכות
שלמה פ"א יח). אין לברך בסוף הסעודה **על הלפתן**, כי כבר
יצאו בברכה על הסימנים.

ד. אומר **יהי רצון** אחר האכילה. (מטה אפרים סי"א), י"א
נוסח יהי רצון עם הזכרת ה'. (מ"ב סי"ב), וי"א בלי
הזכרת ה'. (שועה"ר סי' תקפ"ג סי"א, מטה אפרים סי"א-ב, אלף המגן
סק"כ).

ה. יש אוכלים אף **בליל שני**. (שע"ת סק"א, מטה אפרים סי"ב),
ויש שאין אוכלים בליל ב'. (אלף המגן סי"ק יח בשם בני יששכר).

ו. שכח לומר **יעלה ויבא** בברהמ"ז, ביום אינו חוזר.
(מג"א סי' קפח סק"ז, שועה"ר סי", וע"י מ"ב שם סי"ק יט שהביא
מחלוקת ולא הכריע, וספק ברכות להקל). ובלילה חוזר. (תהלה לדוד
שם סק"ה).

תפלות ראש השנה ועשרת ימי תשובה

א. שכח לומר **זכרנו או מי כמוך, או וכתוב או בספר**
חיים, אם נזכר קודם שאמר השם של הברכה, אף שיש
שם ב-וכל החיים, חוזר ואומרם. (מ"ב סי' תקפ"ב סי"ק טו).
ובשו"ע הרב (סי"ז) כתב אומרם במקום שנזכר. ואם כבר
אמר השם אינו חוזר. (שו"ע שם סי"ה). וטוב לאמרם באלקי
נצור קודם יהיו לרצון השני, ומי כמוך לא יאמר שם, כי
הוא שבת. (כף החיים סי"ק כז).

ב. בעשרה ימים מראש השנה ליום כיפורים צריך לומר
המלך הקדוש המלך המשפט. שכח או מסופק **אם אמר**

מ"ב סי' קכ"ח ס"ק קו).

ד. אין להפסיק בשיחה מברכת השופר עד גמר כל התקיעות דמעומד. (שו"ע סי' תקצ"ב ס"ג, מ"ב ס"ק יא). הפסיק בדיבור בין ברכה לתחילת התקיעה, אם הוא לצורך התקיעות, אינו חוזר ומברך. ואם שלא לצורך התקיעות חוזר ומברך. (מ"ב שם ס"ק יד). הפסיק בין התקיעות, אין צריך לחזור על הברכות או התקיעות. (מ"ב ס"ק יג).

ה. בשעת התקיעות אסור לדבר או לרוק או להשמיע קול בפיהוק או נחירה, ויזהרו שלא להוציא כיחו וניעו, כדי שישמעו כל התקיעות מתחילתם ועד סופם. (מ"ב סי' תקפ"ז ס"ק טז, וסי' תקצב ס"י). ומ"מ אם שמע קול שופר אף אם שמע עוד קול יצא. (מ"ב סי' תקפח ס"ק יא).

ו. ברכת אשר יצר מותר בין תקיעות דמיושב למעומד, ובין הסדרים של תקיעות דמעומד. (הליכות שלמה פ"ב טז, מבית לוי פ"ד ה).

ז. בחזרת השי"ץ אין לומר תהלים או לעסוק בתורה, כי צריך שיהיו התקיעות על פי סדר ברכת מלכות זכרונות ושופרות, ובדיעבד אינו מעכב. ובשעה שהשי"ץ מאריך בניגונים כתב ביסוד ושורש העבודה (שער האיתון פ"ד) שראוי לומר אז תהלים. ואין נוהגים כן אלא יקשיבו כל הציבור לכל תפלת השי"ץ. (הליכות שלמה א"ה 64).

ח. בתפלת לחש של מוסף, לנוסח ספרד נוהגים לתקוע, אם עומד בתפלתו באמצע הברכות או הפסוקים, והתחילו לתקוע, יפסיק וישמע התקיעות, ולא יאמר היום הרת עולם רק כשיגיע לסוף הברכה. (מטה אפרים סי' תקצ"א ס"יג).

ט. נשים קיבלו עליהם חובה לשמוע עיקר תקיעת שופר. (חיי אדם קמא, ז). ויכול לתקוע להם אף מי שכבר יצא לעצמו. (שו"ע סי' תקפ"ט ס"ו). ואם שומעת בבית הכנסת יוצאת הברכה מהתוקע. אבל אם שומעת מתוקע שכבר יצא ידי חובתו, אין יכול לברך בשבילם, ויברכו לעצמם. (שם, מ"ב ס"ק יא).

אם באה לביהכ"נ לתפלת מוסף י"א שיכולה לברך לעצמה באמצע שמו"ע לפני התקיעות ברכת שופר אבל לא שהחיינו, וטוב יותר שתברך לפני תקיעות בחזרת השי"ץ. (עני שבה"ל ח"ט סי' קלד, חוט שני ר"ה עמי סא)

י. קטנים שהגיעו לחינוך מצוה להביאם לביהכ"נ לתקיעת שופר, וישמור עליהם שישמעו ולא יבלבלו הציבור. (מ"ב סי' תקפז ס"ק טז)

הכנה מיום רשון לשני

א. אסור להדיח כלים ביו"ט ראשון ליום שני, אלא אם צריך אחת מהן ליום, או אם הם בזיון ליו"ט, שיש מהם ריח רע או מתקבצים שם זבובים וכדו'. (שו"ע סי' שכ"ג ס"ו, מ"ב ס"ק כ"ו). אין להביא מאכל או משקה ממקום למקום לצורך יום שני, ובשעת הדחק מותר. (מ"ב סי' תרס"ז ס"ה). וכן אין להוציא ביום ראשון מהמקפיא מאכלים קפואים להפשירן לצורך יום שני. (הגרש"א בשש"כ פ"י הע"ג ל), ויש מקילים. (שבט הקהתי ח"א סי' קנח). ויכול להניחם בשקית אחת עם צרכי יום ראשון ולהוציאם יחד.

הקל הקדוש, אם נזכר אחר ששהה כדי דיבור, או שהתחיל ברכה אחרת, חוזר לראש התפלה. (שו"ע סי' תקפ"ב ס"א, מ"ב ס"ק יז). ואף בליל ראש השנה. (שעה"צ ס"ק יז) אם נזכר **תוך כדי דיבור**, היינו שלא שהה כדי שלש תיבות משגמר הקל הקדוש, ולא התחיל ברכה אחרת, (מ"ב ס"ק יז), ואמר המלך הקדוש, יצא. (שם ס"ב). ספק אם אמר תוך כדי דיבור, אינו חוזר. (א"א בוטשאטש). אמר הקל המלך הקדוש יצא. (שם).

ג. שכח לומר **ובכן תן פחדך וכו'**, אבל אמר המלך הקדוש אינו חוזר. (מ"ב ס"ק יז).

אמר **ובכן תן פחדך**, ומסתפק אם סיים המלך הקדוש, אין צריך לחזור. (מ"ב ס"ק יד. וי"א שאם יודע שאמר זכרנו ומי כמוך ומסתפק בהמלך הקדוש אינו חוזר. א"א בוטשאטש, דעת תורה ס"ב).

ד. סיים הברכה מקדש ישראל ויום הזכרון, **ולא אמר מלך על כל הארץ**, יצא. (מטה אפרים סי' תקפ"ב ס"יט). ואם אמר מקדש ישראל והזמנים לא יצא. (שם ס"יח).

ה. שכח או מסופק אם אמר **המלך המשפט**, אם נזכר תוך כדי דיבור, יאמר מיד המלך המשפט. ואם נזכר לאחר כדי דיבור אינו חוזר, כיון שהזכיר מלך. (רמ"א סי' קי"ח, מ"ב ס"ק יג). ויש אומרים שטוב שיתפלל תפלת נדבה לאחר שעקר רגליו. (שעה"ר סי' תקפ"ב ס"ב).

ו. כשהציבור אומרים **המלך**, אף העומד בפסוקי דזמרה, יאמר עמם תיבת המלך. (פסי"ת תקפ"ד א').

ז. נוהגים לומר אחר ישתבח מזמור **שיר המעלות ממעמקים**. (מ"ב סי' נד ס"ק יד). העומד עדיין בפסוקי דזמרה והציבור אומרים שיר המעלות, רשאי לומר עם הציבור, וכשמגיע אחר ישתבח יוכל לאמרו שוב במקומו. (מטה אפרים – אלף למטה סי' תקפד ס"ב)

ח. בקדיש כופלין לומר לעלא ולעלא מכל ברכתא. (מ"ב סי' תקפב ס"ק טז, סי' נו ס"ק יב). ובסיום הקדישים והתפלה נהגו לומר עושה השלום. (מטה אפרים סי' תקפב ס"א). ויש שנהגו לומר כן רק בסיום התפילה ולא בסיום הקדישים. (שם אלף המגן ס"ק לז)

תקיעת שופר

א. ראוי לכתחילה שלא לאכול ולשתות לפני תקיעת שופר. (ענין סי' תרצ"ב ס"ד, ומ"ב שם ס"ק טו). **ומי שלבו חלש** ואין דעתו מיושבת לתקוע ולהתפלל עד שיטעם, יקדש ויאכל כזית, כדי שיהא קידוש במקום סעודה. (מטה אפרים סי' תקפח ס"ב). ויזהר שלא יאכל כביצה. (הליכות שלמה פ"ב א). ויש מקומות שנהגו לשתות לבד בלא קידוש. (אלף המגן שם ב').

ב. ברכת השופר יוצאים מפי התוקע, ולא יענו ברוך הוא וברוך שמו, ואם ענו אינו הפסק כששמע כל הברכה. (מ"ב סי' קכ"ד ס"ק כא). לא ענה אמן יצא בדיעבד. (שו"ע סי' רי"ג ס"ב).

ג. מי שנכנס **באמצע הברכות**, או שלא שמע הברכות כראוי, אם יוכל להספיק לברך קודם שיתחילו לתקוע, יברך. (ענין מ"ב סי' תקפ"ה ס"ק יא). ואם לא יספיק, יברך בין סדר לסדר. (אלף המגן ס"ק יט). ואם לא הספיק יברך על תקיעות דמעומד. (ויש לעיין אם יכול לברך לפני תקיעות דלחש. עיין

הכנת המאכלים בערב שבת

א. יו"ט שחל בערב שבת יזהר להקדים הכנת המאכלים לשבת, כדי שיהא ראוי לאכול ממנו ביו"ט. ובשעת הדחק יש להקל להכין עד סמוך לשבת. (מ"ב סק"ג). ומים אין צריך לגמור בישולם מבעוד יום, כי ראויים לשימוש גם בחימום מועט. (מבית לוי פ"ד הערה יב).
ב. צריך שיהא קיים העירוב עד אחר שיבשל לשבת וידליק הנרות. **נאכל או נאבד העירוב** קודם זה, אינו יכול לסמוך על עירובו, ויכול לסמוך על העירוב של הרב וכתבאר לעיל. (שו"ע שם סט"ו). ואחר שהכין צרכי שבת יכול לאכלו. (שו"ע שם סט"ז) ונכון שיניח אותו ללחם משנה בערבית ובשחרית ובמנחה יבצע עליו. (מ"ב ס"ק מח).

שאר מלאכות

ג. מי שהניח עירוב תבשילין מותר לו לשטוף כלים ביו"ט לצורך שבת. (שו"ע הרב סי' תקג ס"ג). ולהציע המטות ולקפל בגדים לצורך שבת. (מ"ב סי' שב ס"ק יז). ויש מתירים אף בלא עירוב תבשילין. (שעה"צ שם כג כדעת הרע"א).
ד. אף אם הניח עירוב תבשילין, אינו יכול לבשל ביו"ט ראשון שחל בחמישי לשבת אלא בערב שבת. (שו"ע שם ס"ג).

חלק מדיני יום טוב המצויים

הדלקת אש

א. אסור להדליק אש חדשה ביום טוב. (שו"ע סי' תק"ב ס"א) כי מוליד אש ביום טוב. (מ"ב סק"א). ומחלוקת אם איסורו מן התורה או מדרבנן, ואם עבר והבעיר אש ביו"ט מותר ליהנות ממנה. (ביה"ל שם ד"ה אין). **ומותר לומר לגוי להדליק אש או כירה חשמלית** לבישול מאכלי יו"ט. (מהרש"ם ח"ד קמג, שבט הלוי ח"ח קכא).

ב. מותר להעביר אש ביו"ט לצורך יו"ט. (מ"ב שם סק"ב). ואף על ידי גפרור.

ג. אסור להדליק כיריים של גז על ידי המצית המותקן שם, כי מדליק אש חדשה, רק יוציא התקע מערב יו"ט, ויעביר מאש אחרת. כיריים של גז עם שסתום בטחון מותר להשתמש בהם ביו"ט.

ד. מותר להגדיל את להבת הגז, אבל בכיריים חשמליות וכדומה אסור להגדיל כי מדליק עוד גופי חימום. (שש"כ פ"א הע' פח בשם הגרשז"א ועוד).

ה. כיריים אינדוקציה אין להשתמש ביו"ט כי על ידי הנחת הכלי מפעיל את החימום, ויש מתאם מיוחד שעל ידו מותר.

ו. נר של יארציט אם לא הדליקו בערב יום טוב, ידליקו בבית הכנסת, ובשעת הדחק יש להתיר בכל אופן. (ביה"ל סי' תקיד ס"ה ד"ה נר).

כיבוי ביו"ט

ו. אסור לכבות ביום טוב ואפילו במקום הפסד. (שו"ע סי' תקי"ד ס"א), ולכן אסור לכבות כיריים של גז או חשמל,

ומאור החשמל, ואף אם מפריע לו לישון. (שש"כ פ"ב הע' מ'). וכן אסור להקטין את הלהבה בכיריים, משום הפסד ממון. (מ"ב תקיד ס"ק טז, אג"מ או"ח ח"א קטו).

ז. להקטין את להבת הגז כדי שלא יחרך המאכל, אם לא ישתנה טעמו רק יהא נראה כשרוף אסור. (מ"ב תקז ס"ק כב – כג). אבל אם החלק שיחרך לא יהיה כ"כ טוב למאכל מותר לכבות או להקטין כי נחשב צורך אוכל נפש. (רמ"א תקיד ס"א, שש"כ פ"ג הע' נה). ועדיף מלהדליק להבה חדשה. (אג"מ שם). אבל אין להקטין חום בכיריים חשמליות. (שש"כ שם ס"י).

ח. גרם כיבוי מותר כשאין עושה מעשה בדבר הדולק. (תקיד ס"ג). אבל אסור לסגור את מיכל הגז כי זה כיבוי ממש כנוטל שמן מנר. (שש"כ שם ס"יב). ואין למלאות סיר מים שיגלוש ברתיחה ויכבה הגז, (מנחת יצחק ח"י מב א). ויש מתירים כשצריך לבישול המים ובאקראי. (מנח"ש ח"ב כב ב, הגרשז"א בשש"כ שם ס"ג).

ט. שעון שבת הפועל ע"י זיזים מותר להזיז זיזים כדי להמשיך את המצב הקיים עכשיו, וביו"ט מותר אף להקדים ההדלקה, אבל לא להקדים הכיבוי. (שש"כ פ"ג ס"ח ס"א בשם הגרשז"א).

רחיצה ביום טוב

א. אין לרחוץ כל גופו אפילו במים שהוחמו מערב יו"ט, אבל מותר לרחוץ אבר אבר ממים שהוחמו מערב יו"ט. (סי' תקיא ס"ב, מ"ב ס"ק יח).

ב. במים שהוחמו ביו"ט, כגון מברז המים חמים שנכנס מיד מים קרים ומתערבבים, מותר לרחוץ רק פניו ידיו ורגליו ועוד איברים עד מקצת גופו, ולא במרחץ. או להדיח בהם כלים. (שם, ביה"ל שם ד"ה אבל).

ג. תינוק שרגילים לרחצו כל יום או בעת הצורך, מותר לרחצו כל גופו. (מ"ב שם ס"ק יח).

ד. נהגו שלא לרחוץ כל גופו במקלחת אף במים קרים. (מ"ב שם, וסי' שכו ס"ק כא). אך כשמצטער מחום או מזיעה מרובה רשאי להתקלח במים קרים. (רע"א שכו ס"א, ואג"מ או"ח ח"ד סי' עה). ואף בפורשים. (שעה"צ סי' תקיא ס"ק כה). ויש ליהזר מסחיטה.

נולד ביו"ט

א. מותר לבשל תבשילים קפואים ולהפשיר שומן כי זה לצורך אוכל נפש, וכן להקפיא מים לצורך יו"ט. (שש"כ פ"ב הע' לא בשם הגרשז"א, שבה"ל ח"א צ'). ויש מחמירים. (דובב מישרים ח"א סי' נה).

ב. גרעיני פירות שנתפרקו ביו"ט מהפרי אסור לטלטלם משום איסור נולד. (מ"ב סי' תקא סק"ל). ומותר לטלטלם רק אם מאוסים או שצריך למקומם לאכול שם. ולכן גרעיני משמש שנתפרקו ביו"ט אסורים משום נולד. (ארחות שבת ח"ב פ"ט קנד)